Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

AI FI 1/2021
20.1.2021

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 050 465 5490
E: amnesty@amnesty.fi W: www.amnesty.fi

Lausunto valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta VNS 4/2020 vp

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on yli 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee ihmisoikeuksien turvaamiseksi kansainvälisesti ja Suomessa.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustasta ja päämäärästä sekä selonteosta yleisesti

Selonteon mukaan Suomi tuottaa ulko- ja turvallisuuspolitiikallaan turvallisuutta, vastaa globaaleihin haasteisiin ja toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman puolesta tarkastellen turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskuntien kehittämiseksi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on vakaampi, ennakoitavampi ja turvallisempi maailma.

Selonteossa todetaan, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa on keskeistä ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa. Lisäksi ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjataan olevan ihmisoikeusperustaista ja ihmisoikeudet tulevat aiemmista selonteoista poiketen mainituksi lukuisia kertoja selonteon eri osissa.

Amnesty pitää selonteon linjauksia ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustasta ja tavoitteista hyvinä. Ihmisoikeusperustaisuus ja ihmisoikeuksien läpileikkaavuus ovat erinomainen lähtökohta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle. Myös turvallisuuden tarkasteleminen laajasta näkökulmasta on kannatettavaa, mikäli sillä tarkoitetaan johdannossa mainittua kansainvälistä yhteistyötä rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskuntien kehittämiseksi.

Ihmisoikeusperustaisuuden todetaan selonteossa tarkoittavan ihmisoikeusvaikutusten arviointia kaikessa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa toiminnassa. Amnesty kannattaa lämpimästi ihmisoikeusvaikutusten arviointia kaikessa toiminnassa ja pitää sitä hyvänä pohjana ihmisoikeuksien edistämiseen tähtäävälle politiikalle. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi ei kuitenkaan yksin tee politiikasta ih-

misoikeusperustaista ja ihmisoikeusperustaisuuden käsite kaipaisi lisää konkretiaa ja läpinäkyvyyttä. Selonteosta ei käy ilmi, millä tavalla ihmisoikeusvaikutusten arviointia tehdään ja miten arviointi vaikuttaa päätöksentekoon. Ihmisoikeuksista puhutaan selonteossa usein hyvin yleisellä tasolla ja toimintaa kuvataan käytännössä monin paikoin siten, että ihmisoikeudet aiotaan huomioida tai niistä on tarkoitus keskustella.

Amnesty katsoo, että ihmisoikeuksien tulisi olla toiminnan lähtökohta ja niiden edistämisen tulisi ohjata kaikkea toimintaa. Jotta tämä toteutuisi käytännössä, ihmisoikeuksien edistämiselle tulisi laatia konkreettisia tavoitteita. Lisäksi kaikkien ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimijoiden ihmisoikeusasiantuntemus tulisi varmistaa ja ihmisoikeustyölle varata riittävät resurssit valtionhallinnossa.

Vaikka tasa-arvon, mukaan lukien sukupuolten välisen tasa-arvon, edistämisen todetaan olevan keskeistä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa, selonteon sukupuolinäkökulma on valitettavan ohut ja konkretisoituu vain pistemäisesti. Tämä on ristiriidassa muun muassa sen kanssa, että Suomi on tehnyt pitkäjänteistä työtä naisten ja tyttöjen sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien edistämiseksi ja nostanut vahvasti esille naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston 1325-päätöslauselmaperheen toimeenpanoa kansainvälisillä foorumeilla.

Toimintaympäristö

Amnesty pitää selonteon sisältämää toimintaympäristön analyysia monin tavoin ansiokkaana. On ilahduttavaa, että selonteossa tunnistetaan globaalien haasteiden, kuten ilmastonmuutoksen ja pandemioiden, vaikutukset ihmisoikeuksien toteutumiseen ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaan, ja edellytetään haasteiden ratkaisemista ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla. Amnesty jakaa pitkälti selonteossa esitetyn pohdinnan tarpeesta puolustaa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää. Kansainvälistä oikeutta ja sen osana ihmisoikeusnormeja ja esimerkiksi Pariisin ilmastosopimusta on haastettu viime vuosina voimakkaasti ja niitä tulee puolustaa aktiivisesti. On myös hyvä, että kansalaisyhteiskunnan tilan kapenemista on käsitelty osana toimintaympäristön analyysia. Tässä yhteydessä olisi ollut paikallaan huomioida myös erityisesti ihmisoikeuspuolustajiin ympäri maailmaa kohdistuva häirintä ja tarve tukea heidän työtään.

Suurin puute muuten kattavassa toimintaympäristön analyysissa on sukupuolinäkökulman lähes täydellinen puuttuminen. Naisten ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien vastustus on viime vuosina voimistunut niin globaalisti kuin Euroopassa, mikä näkyy esimerkiksi joidenkin EU-jäsenvaltioiden aktiivisena toimintana naisiin kohdistuvan ja perheväkivallan vastaista Istanbulin sopimusta vastaan. Samaan aikaan monet globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos ja koronapandemia, vaikuttavat negatiivisesti naisten oikeuksien toteutumiseen ja korostavat olemassa olevia syrjiviä ja epätasa-arvoisia yhteiskunnallisia rakenteita. Naisten ja tyttöjen asema konflikteissa ja niiden jälkeen on yhä hyvin haavoittuvainen ja sodankäyntimenetelmät ovat entistä vaarallisempia naisille, tytöille ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille. Nämä merkittävät kehityskulut eivät kuitenkaan näy lainkaan selonteon toimintaympäristöä koskevassa kappaleessa.

On valitettavaa, että muuttoliikettä tarkastellaan selonteossa monin paikoin pikemminkin haasteena ja Suomen ja EU:n turvallisuuteen negatiivisesti vaikuttavana tekijänä kuin maasta toiseen liikkuvien ihmisten oikeuksien toteutumiseen vaikuttavana kysymyksenä. Ihmisoikeusnäkökulmasta ulkorajavalvontaa parempia keinoja muuttoliikkeen hallinnassa olisivat toimivampi EU:n yhteinen turvapaikkajärjestelmä, turvalliset maahantuloväylät sekä ihmisoikeuksien edistäminen ja ihmisoikeusloukkauksiin puuttuminen lähtömaissa. EU:n maahanmuuttopolitiikka, mukaan lukien pyrkimys ulkoistaa vastuu turvapaikanhakijoista kolmansille maille, on ristiriidassa EU:n omien arvojen kanssa. Tähän ristiriitaan ei selonteossa oteta kantaa, vaikka ”puutteista” oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa onkin mainita EU:n globaalia vaikutusvaltaa heikentävänä tekijänä.

Tavoitteet ja painopisteet

Tavoitekappaleen johdannossa luetellaan kansainvälisiä asiakirjoja, jotka antavan perusteet lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. Luettelosta puuttuu maininta kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, joiden kuitenkin lienee tarkoitus olla ihmisoikeusperustaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähtökohta.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön edistäminen

Selonteon mukaan Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava, jonka on edistettävä muun muassa rauhaa, demokratiaa ja ihmisoikeuksia. Amnesty yhtyy selonteossa esitettyyn näkemykseen tarpeesta vahvistaa EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen johdonmukaisuutta. Johdonmukaisuuden lisäämisen tarve näkyy erityisesti ihmisoikeuksien edistämisessä: samaan aikaan, kun EU tukee ihmisoikeuspuolustajia kolmansissa maissa, se on kykenemätön puuttumaan ihmisoikeuspuolustajiin kohdistuvaan vakavaan häirintään EU:n sisällä. Amnesty toivoo Suomelta aktiivista työtä ja konkreettisia tavoitteita ihmisoikeuspuolustajien suojelemiseksi EU:n sisällä ja vaikuttamista EU:n yhteiseen ulkopolitiikkaan sen varmistamiseksi, että ihmisoikeuspuolustajia tuetaan entistä strategisemmin unionin ulkosuhteissa. Näin Suomi edistäisi tavoitettaan EU:sta globaalina johtajana ihmisoikeuksien edistämisessä.

Kahdenvälisiä suhteita koskevassa kohdassa mainitaan joukko maita ja alueita, joista joidenkin (Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Intia) kohdalla on kirjaus ihmisoikeuksista ja jopa ihmisoikeustilanteen heikkenemisestä, kun taas toisten (Kaakkois-Aasia, Latinalainen Amerikka) kohdalla ihmisoikeuksia ei edes mainita. Afrikan kohdalla mainitaan naisten ja tyttöjen oikeudet. Ihmisoikeuksia koskevat kirjaukset ovat kuitenkin varsin laimeita ja esimerkiksi Venäjän, Kiinan ja Intian kanssa aiotaan joko kahdenvälisesti tai EU:n kautta ”käydä vuoropuhelua”, jossa ”kiinnitetään huomiota myös ihmisoikeuskysymyksiin”. Ihmisoikeudet näyttävät tässä jäävän alisteiseksi muille tavoitteille. Kyseisissä maissa tapahtuvat vakavat ihmisoikeusloukkaukset ja kansalaisyhteiskunnan yhä kapeneva tila huomioiden huomattavasti vahvemmat ja konkreettisemmat tavoitteet olisivat tarpeen. Kansalaisyhteiskunnan merkitys ihmisoikeuksien toteutumiselle olisi syytä tunnustaa ja linjata konkreettisista toimenpiteistä ihmisoikeuspuolustajien tukemiseksi.

Tämä konkretian puute ihmisoikeuksien osalta erityisesti EU-politiikkaa ja kansanvälisiä suhteita koskevissa osioissa, mutta myös muualla selonteossa, on ristiriitaista, koska selonteon ”ihmisoikeuskappaleessa” (4.3. Globaalin vastuun kantaminen) painotetaan vahvasti ihmisoikeuksien merkitystä rauhan ja vakauden luomisessa. Ihmisoikeusperustaisuus Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa näyttääkin tässä jäävän melko ohueksi.

Monenkeskisen yhteistyön vahvistaminen

Selonteon mukaan Suomi korostaa sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän merkitystä, sen velvoitteiden kunnioittamista sekä ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta ja sitovuutta. Lisäksi Suomi vahvistaa ja kehittää kansainvälistä oikeutta ja monenkeskistä sopimusjärjestelmää, jatkaa rankaisemattomuuden vastaista työtä ja jatkaa tukea keskeisille kansainvälisoikeudellisille rakenteille, kuten Kansainväliselle tuomioistuimelle (ICJ) ja Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC). Selonteon mukaan Suomi tavoittelee myös tehokkaampaa YK-järjestelmää ja ihmisoikeuksien huomioimista kaikessa YK-toiminnassa. Lisäksi Suomi tukee YK:n ihmisoikeusvaltuutetun ja ihmisoikeusneuvoston työtä, ihmisoikeusneuvoston uudistamista ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten kasvattamista YK:ssa. Näiden tärkeiden tavoitteiden ja toimenpiteiden rinnalle olisi syytä lisätä vahva tuki YK:n ihmisoikeussopimuksia valvovien elinten vahvistamiselle ja resursoinnille.

Ihmisoikeuksien huomioiminen kaikessa YK-toiminnassa on erinomainen tavoite. Suomen kestävän kehityksen politiikasta ja muutospoluista tehdyn arvioinnin mukaan yksityisen sektorin kehitysvaikutusten kannalta tulisi vahvistaa työelämän oikeuksien toteutumista globaalisti esimerkiksi kansainvälisen työjärjestön ILO:n kautta. ILO ei kuitenkaan ole Suomen kehityspolitiikan YK-järjestöjen prioriteettilistalla, ja sen kanssa tehtävää yhteistyötä koordinoidaan työ- ja elinkeinoministeriössä. Siksi ihmisoikeusperustaisen kestävän kehityksen edistämisessä tarvittaisiin ministeriörajat ylittävää yhteistyötä ja resursointia sekä ILO:n parempaa priorisointia.

Selonteon mukaan Suomi jatkaa toimia monenkeskisen kauppajärjestelmän vahvistamiseksi tukien avoimen ja oikeudenmukaisen kaupan puolustamisessa EU:n vahvaa roolia ja edistäen WTO-järjestelmän uudistamispyrkimyksiä. Tässä toiminnassa Suomi pitää selonteon mukaan esillä myös ihmisoikeuksia. Selonteossa linjataan myös, että kauppapolitiikan kautta voidaan tukea kehitystä ja ihmisoikeuksien toteutumista. Lisäksi todetaan ihmisoikeuksien kunnioittamisen, työelämän oikeuksien vahvistamisen sekä ilmastotavoitteiden huomioimisen olevan osa ennakoitavamman liiketoimintaympäristön kehittämistä ja linjataan Suomen tukevan yrityksiä niiden toiminnan ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamisessa ja asianmukaisen huolellisuuden velvoitteen noudattamisessa OECD:n ohjeistuksen ja YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia ohjaavien periaatteiden mukaisesti.

On positiivista, että ihmisoikeuksia käsitellään kauppapolitiikkaa koskevissa linjauksissa. Ihmisoikeusperustaisuuden ja eri politiikkalohkojen välisen johdonmukaisuuden toteutumisen varmistamiseksi tässäkin tarvittaisiin kuitenkin lisätä konkretiaa. Ihmisoikeuksilla ei usein käytännössä ole näyttänyt olevan vahvaa ohjaavaa vaikutusta kauppapolitiikan alalla käydyissä neuvotteluissa. Esimerkkeinä mainittakoon neuvottelut koronaviruspandemiaan kohdistuvien toimien väliaikaisesta erivapaudesta (waiver) osasta teollis- ja tekijänoikeuksia käsittelevään TRIPS-sopimukseen liittyvistä velvoitteista[1] sekä neuvottelut EU:n kaksikäyttötuotteita koskevan asetuksen päivityksestä. Jälkimmäisen kohdalla Suomella olisi ollut erinomainen mahdollisuus edistää EU-tason sääntelyä, jolla olisi voitu tehokkaammin ehkäistä ennalta teknologioiden aiheuttamia ihmisoikeusriskejä. Marraskuussa hyväksytty kaksikäyttötuoteasetuksen uudistus ei vielä anna EU:lle riittäviä välineitä estää valvontateknologian viennin negatiivisia ihmisoikeusvaikutuksia.[2]

Kauppapolitiikkaa koskevan osion ihmisoikeusulottuvuutta olisi voinut vahvistaa myös kirjauksilla kansainvälisen yritysvastuusopimuksen ja EU:n yritysvastuusääntelyn edistämisestä. Tämä olisi johdonmukaista myös ottaen huomioon meneillään olevan prosessin kansallisen yritysvastuulain säätämiseksi.

Globaalin vastuun kantaminen

Globaalin vastuun kantamista koskeva osio alkaa kappaleella ihmisoikeuksista ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana. Selonteon mukaan Suomi on sitoutunut vahvasti ihmisoikeuksien puolustamiseen ja edistää ihmisoikeuksia osana EU:ta sekä kahdenvälisesti ja monenkeskisillä foorumeilla. Suomi korostaa niin kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien kuin taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien täytäntöönpanoa. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä haavoittuvassa ja syrjinnälle alttiissa asemassa olevien henkilöiden ja ryhmien ihmisoikeuksien toteutumiseen. Lisäksi kiinnitetään huomiota ilmastonmuutoksen ja ihmisoikeuksien väliseen yhteyteen. Osio sisältää myös selonteon ainoan maininnan ihmisoikeuspuolustajille tarjottavas-

[1] https://www.amnesty.fi/ihmisoikeudet-ja-kansanterveys-trips-paatoksenteon-keskioon/

[2] https://www.amnesty.eu/news/urgent-call-to-the-council-of-the-eu-human-rights-must-come-first-in-dual-use-final-draft/

ta tuesta. Amnesty toivoo näille ja muille hyville kirjauksille lisää konkretiaa tulevassa valtioneuvoston ihmisoikeusselonteossa.

Selonteon mukaan kehityspolitiikka on keskeinen osa Suomen arvo- ja ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tavoitteeksi linjataan Agenda2030:n ja Pariisin ilmastosopimuksen kansainvälinen toimeenpano köyhyyden poistamiseksi, eriarvoisuuden vähentämiseksi sekä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Selonteon mukaan näin vahvistetaan ihmisoikeuksien toteutumista, lisätään vakautta ja vahvistetaan globaalia turvallisuutta. Lisäksi osiossa luvataan, että Suomi kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ja vähemmistöjen oikeuksien toteutumiseen ja heidän osallisuuteensa kehityspolitiikan valmistelussa hyödyntäen näiden ryhmien omaa asiantuntijuutta, ja todetaan vammaisten henkilöiden oikeuksien olevan tärkeä prioriteetti. Nämä kirjaukset ovat sinänsä ansiokkaita, mutta typistävät kestävän kehityksen periaatteiden sisällön pitkälti kehityspolitiikkaan ja haavoittuviin ryhmiin, vaikka kestävän kehityksen tulisi Agenda2030-periaatteiden mukaisesti olla läpileikkaava periaate.

Selonteossa korostetaan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttamista olosuhteiden pakosta aiheutuvan muuttoliikkeen vähentämiseksi ja painotetaan globaalia vastuuta muun muassa pakolaiskriiseistä. Muuttoliikekysymysten hoidossa on selonteon mukaan noudatettava kansainvälistä oikeutta ja turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Sääntelemättömän muuttoliikkeen vähentämiseksi on käytettävä erilaisia välineitä ja kumppanuuksia EU-tasolla ja kehitettävä mahdollisuuksia lailliseen maahanmuuttoon. Lisäksi pidetään tärkeänä tukea pakolaisten isäntämaita ja huomioida ilmastonmuutoksen vaikutukset muuttoliikkeeseen. Selonteossa todetaan myös tarve vastuun jakautumisesta globaalisti ja linjataan, ettei pakolaisia pidä käyttää poliittisen vaikuttamisen välineenä.

Amnesty pitää termin “pakolaiskriisi” käyttämistä selonteossa epäonnistuneena, sillä sen sisältöä ei tekstissä määritellä ja käytännössä sitä käytetään usein kuvaamaan tilannetta, jossa Eurooppaan tuli tavanomaista enemmän pakolaisia. Globaali vastuu tulee kantaa pakolaisten tilanteesta ja heidän oikeuksistaan ylipäänsä, ei vain silloin, kuin totuttua suurempi määrä ihmisiä liikkuu kohti Eurooppaa. Muuttoliikkeen syihin vaikutettaessa Amnesty pitää tärkeinä välineinä muun muassa yhteiskuntien yhdenvertaisuuden edistämistä ja ihmisoikeusloukkauksiin puuttumista, joita ei tässä mainita. EU-tason toiminnassa on syytä huomata, että EU:n muodostamissa, muuttoliikekysymyksiin pohjautuvissa kumppanuuksissa ihmisoikeudet eivät ole olleet keskiössä, eikä tuore komission maahanmuuttopolitiikkaa koskeva esitys ole tuomassa tähän muutosta.

Laillisten väylien kehittäminen on hyvä tavoite, jota tulisi painottaa enemmän. Rajojen sulkeminen ja muuttoliikkeen kovaotteinen hallinta eivät ole ihmisoikeusperustaisia keinoja ennakoimattoman muuttoliikkeen vähentämiseksi. Vaikka tuki pakolaisten isäntämaille on tärkeää, samalla tulisi varmistaa, että Suomi ja muut rikkaat maat vastaanottavat suuremman osan pakolaisista, joista suurimman vastuun kantavat tällä hetkellä köyhät kehittyvät maat. Isäntämaiden tukeminen ei saa tarkoittaa vastuun ulkoistamista kolmansille maille, jotka loukkaavat pakolaisten oikeuksia ja syyllistyvät jopa palautuskiellon loukkauksiin.

Amnesty on samaa mieltä siitä, ettei pakolaisia saa käyttää poliittisen vaikuttamisen välineenä. Selonteossa olisikin voitu ottaa voimakkaammin kantaa siihen, että tällainen toiminta luo turvattomuutta yhteiskunnassa ja vaikuttaa negatiivisesti pakolaisten oikeuksien toteutumiseen. Ilmastonmuutoksen aiheuttaman muuttoliikkeen osalta tulisi konkretisoida, miten lisääntyvään muuttoliikkeeseen varaudutaan ja sopeudutaan ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla. Tämä edellyttää johdonmukaisuutta ulkopolitiikan ja Suomen oman turvapaikkapolitiikan välillä.

Rauhan rakentaminen

Selonteon mukaan Suomi edistää rauhaa ja vakautta konfliktineston, rauhanvälityksen ja rauhanrakennuksen kautta ja toiminnassa korostuvat ihmisoikeuslähtöisyys, inklusiivisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo. YK:n turvallisuusneuvoston Naiset, rauha ja turvallisuus -päätöslauselman (1325) mukaisesti Suomi jatkaa työtä naisten roolin vahvistamiseksi rauhanprosesseissa ja korkean tason päätöksentekofoorumeilla. Tätä näkökulmaa olisi Amnestyn näkemyksen mukaan voinut painottaa ja konkretisoida enemmänkin hyödyntäen tässä esimerkiksi eduskunnalle annettua tuoretta raporttia Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanosta[3]. Raportti antaa tietoa muun muassa siitä, miten koronaviruspandemia on vaikuttanut 1325-työhön sekä laajemmin naisten oikeuksien toteutumiseen ja tasa-arvon kehittymiseen, mikä tulisi huomioida myös tässä yhteydessä.

Selonteon mukaan Suomi toimii asevalvonnan ja aseriisunnan sopimusjärjestelmän vahvistamiseksi, sopimusjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Lisäksi linjataan, että Suomi noudattaa kansainvälisiä sitoumuksia puolustustarvikkeiden viennissä ja vastuullinen vientivalvonta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen harkintaan. Selonteossa todetaan yksiselitteisesti, että Suomi ei vie puolustusmateriaalia sotaa käyviin tai ihmisoikeuksia polkeviin maihin. Tämän tärkeän linjauksen on toteuduttava myös käytännössä. Lisäksi on oltava mahdollista arvioida uudelleen myös jo annetut vientiluvat, mikäli tilanne muuttuu. Esimerkiksi vuonna 2020 myönnettiin vuosikymmenten mittaisia lupia Arabiemiirikuntiin suuntautuvalle kaupalle.

Kunnioittavasti,

Niina Laajapuro
Ihmisoikeustyön johtaja

[3] https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2020-AK-312818.pdf . Suomi on laatinut kolme kansallista 1325-toimintaohjelmaa, raportti koskee viimeisintä (ajanjakso 2018-2021).